

Obsah

Predhovor k 4. vydaniu	11
------------------------	----

VŠEOBECNÁ ČASŤ

KAPITOLA 1

História forenznej psychológie	17
1.1 Spoločensko-historické predpoklady vzniku forenznej psychológie	17
1.2 Vývoj forenznej psychológie	22

KAPITOLA 2

Predmet a systematika forenznej psychológie	27
2.1 Predmet forenznej psychológie	27
2.2 Systematika forenznej psychológie	28
2.3 Členenie forenznej psychológie podľa právnej náplne expertízy	33

KAPITOLA 3

Právne aspekty foreznopsychologickej praxe	36
3.1 Štruktúra právnych noriem	36
3.2 Trestné právo	42
3.2.1 Trestný čin a trestná zodpovednosť	43
3.2.2 Sankcie	45
3.2.3 Osobitná časť trestného zákona	49
3.3 Forezný psychológ ako znalec	51
3.3.1 Právne ustanovenia pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov	51
3.3.2 Etické princípy znaleckej činnosti	56
3.3.3 Výpoveď znalca pred súdom	60
3.4 Štruktúra súdnoznaleckého posudku	61
3.4.1 Nález znaleckého posudku z odboru psychológia	62
3.4.2 Psychologické vyšetrenie	63
3.4.3 Posudok a záver	66

KAPITOLA 4

Teórie delikvencie	68
4.1 Základné pojmy	68
4.2 Biologické teórie	71
4.3 Sociologické a sociálnopsychologické teórie delikvencie	77
4.4 Psychologické teórie delikvencie	84
4.4.1 Psychodynamické prístupy	84
4.4.2 Behaviorálne koncepcie kriminogenézy	87
4.5 Polyetiologické a integratívne prístupy k delikvencii	90

FOREZNÁ PSYCHOLÓGIA

KAPITOLA 5

Psychológia uplatňovania práva	93
5.1 Úvod	93
5.2 Vybrané problémy policajnej a kriminalistickej psychológie	95
5.2.1 Policajná personalistika	95
5.2.2 Psychológia výsluchu a výpovede	101
5.2.3 Psychologické aspekty ďalších vyšetrovacích postupov	119
5.2.4 Špeciálne psychologické vyšetrovacie metódy	124
5.3 Psychológia súdneho konania	137
5.3.1 Psychologické aspekty rôznych justičných systémov	137
5.3.2 Sociálna atmosféra a komunikácia v súdnej sieni	139
5.3.3 Proces rozhodovania poroty, resp. sudcov	140
5.3.4 Znalecké posudzovanie schopnosti hodnotnej účasti na súdnom procese	143

KAPITOLA 6

Psychické determinanty sociálneho zlyhania	147
6.1 Úvod	147
6.2 Globálne funkcie psychiky	148
6.2.1 Vedomie	148
6.2.3 Pozornosť	149
6.2.4 Vnímanie	150
6.3 Kognitívne schopnosti	151
6.3.1 Intelekt	151
6.3.2 Pamäť	153
6.3.3 Myslenie	154
6.4 Osobnosť	156
6.5 Motivácia ľudského správania	163
6.5.1 Emotivita	163
6.5.2 Pudy, inštinkty, potreby	166
6.6 Cieľovosť správania	167
6.6.1 Vôľa	167
6.6.2 Vôľové konanie	168
6.7 Analýza motivácie trestného činu	169

KAPITOLA 7

Ontogenetické aspekty vo forenznej psychológii	176
7.1 Štádiá životnej cesty a ich riziká	176
7.2 Detský vek	179
7.2.1 Dieťa raného a predškolského veku (0 – 6 rokov)	179
7.2.2 Dieťa v mladšom školskom veku (6 – 10 rokov)	185
7.2.3 Obdobie staršieho školského veku (10 – 14 rokov)	187
7.2.4 Dieťa ako objekt znaleckej činnosti	189
7.3 Juvenilný vek	193
7.3.1 Špecifiká juvenilnej delikvencie	193
7.3.2 Trest, nápravná výchova, psychologická intervencia	204
7.4 Adolescencia	208
7.5 Dospelý a regresný vek	209

ŠPECIÁLNA ČASŤ

KAPITOLA 8

Forenzne významné psychické poruchy	219
8.1 Úvod	219
8.2 Psychoreaktívne stavy	219
8.2.1 Abnormné reakcie	220
8.2.2 Reaktívne stavy a vývoje	227
8.2.3 Neurózy	230
8.3 Poruchy osobnosti	231
8.3.1 Klasifikácia, etiológia a epidemiológia porúch osobnosti	231
8.3.2 Paranoidná porucha osobnosti	236
8.3.3 Schizoidná porucha osobnosti	236
8.3.4 Dissociálna porucha osobnosti	239
8.3.5 Emočne nestabilná porucha osobnosti	241
8.3.6 Histriónska porucha osobnosti	244
8.3.7 Iné forenzne menej významné poruchy osobnosti	246
8.4 Psychózy	248
8.4.1 Afektívne poruchy	248
8.4.2 Schizofrénia, schizofrénne psychózy a poruchy s bludmi	254
8.5 Mentálna retardácia	261
8.5.1 Mentálna subnorma	263
8.5.2 Ľahká mentálna retardácia	266
8.5.3 Stredne ťažká a ťažká mentálna retardácia	267
8.6 Psychické poruchy podmienené organickým poškodením CNS	268
8.6.1 Epilepsia	268
8.6.2 Demencie	271
8.7 Niektoré psychické poruchy detského veku a ich forenzný význam	274

KAPITOLA 9

Forenznopsychologické problémy závislosti od psychotropných látok	277
9.1 Spotreba alkoholu a kriminalita	277
9.2 Alkoholové opojenie	280
9.3 Závislosť od alkoholu	284
9.4 Drogové závislosti	289
9.4.1 Úvod do problematiky	289
9.4.2 Vývoj drogovej scény u nás a vo svete	291
9.4.3 Súdnoznalecká a legislatívna problematika tvrdých drog	300
9.5 Nekonzumné závislosti (Patologické hráčstvo)	306

KAPITOLA 10

Psychologické problémy vo forenznej sexuológii	314
10.1 Úvod	314
10.2 Sexuálne motivovaná kriminalita	318
10.3 Forenzné problémy homosexuality	332
10.4 Forenzný význam niektorých sexuálnych porúch a deviácií	335
10.5 Znalecké posudzovanie páchatelov sexuálnej kriminality	353

KAPITOLA 11

Forezná agresológia	356
11.1 Základné pojmy	356
11.2 Teórie agresivity	359
11.2.1 Psychoanalytické a inštinktivistické teórie	359
11.2.2 Behaviorálne teórie agresivity	363
11.2.3 Bio-psycho-sociálne a integratívne modely agresivity	365
11.3 Psychodiagnostika agresivity	370
11.4 Násilné trestné činy a ich foreznopsychologické posudzovanie	373
11.4.1 Vražda	373
11.4.2 Vražda novonarodeného dieťaťa	385
11.4.3 Ublíženia na zdraví	389
11.4.4 Ďalšie násilné trestné činy	391
11.4.5 Znalecké posudzovanie páchatelov násilnej trestnej činnosti	397
11.5 Samovražednosť a jej forezné aspekty	399

KAPITOLA 12

Transkultúrne aspekty foreznej psychológie	414
12.1 Rómovia	414
12.1.1 Spoločensko-historické súvislosti	414
12.1.2 Foreznopsychologické osobitosti delikvencie Rómov	418
12.1.3 Možnosti prevencie rómskej delikvencie	421
12.1.4 Psychiatricko-psychologické problémy v expertíze rómskych delikventov	422
12.2 Transkultúrne aspekty v trestnej činnosti cudzincov	428

KAPITOLA 13

Forezná psychológia a organizovaný zločin	440
13.1 História organizovaného zločinu	440
13.2 Kriminologické a sociálno-psychologické charakteristiky organizovaného zločinu	441
13.3 Kriminalistické a legislatívne prostriedky boja s organizovaným zločinom	450
13.4 Posudzovanie vierohodnosti svedkov z prostredia organizovaného zločinu.	452
13.5 Niektoré aspekty foreznopsychologického posudzovania páchatelov organizovaného zločinu	456

KAPITOLA 14

Viktimológia	467
14.1 Úvod	467
14.2 Základné pojmy a úlohy viktimológie	468
14.2.1 Viktima	468
14.2.2 Viktimita	469
14.2.3 Viktimácia	473
14.2.4 Ciele viktimológie	473
14.3 Viktimologické aspekty jednotlivých foriem trestnej činnosti	474
14.3.1 Násilná trestná činnosť	474
14.3.2 Majetková trestná činnosť	477
14.3.3 Viktimológia pri sexuálnych trestných činoch	478
14.3.4 Viktimológia domáceho násillia	488
14.3.5 Viktimológia trestných činov voči maloletým	500

KAPITOLA 15

Psychológia pénitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti	507
15.1 Úvod do problematiky	507
15.2 Krátka história trestu a trestania	508
15.3 Tradície a súčasnosť väznenstva na Slovensku	512
15.4 Sociálno-psychologické aspekty výkonu trestu	515
15.5 Psychické poruchy vo výkone trestu	517
15.6 Uplatnenie socioterapeutických a psychoterapeutických metód vo väznenstve	524
15.7 Psychologické aspekty postpenitenciárnej starostlivosti	528

KAPITOLA 16

Psychologické otázky prevencie a prognostiky delikvencie	532
16.1 Prevencia a kontrola kriminality	532
16.2 Prognostika kriminality	536
16.2.1 Oblasť a typy prognostiky kriminality	536
16.2.2 Predelikventná prognostika	538
16.2.3 Prognostika recidívy	541
16.2.4 Posudzovanie prognózy resocializácie vo forenznopsychologickej expertíze	547
Literatúra	555
Summary	587
Menný register	591
Vecný register	598
O autorovi	608